

"Službene novine Federacije BiH", br. 47/98

Na osnovu člana 23. stav 3. Zakona o poljoprivrednom zemljištu ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/98), federalni ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, donosi

UPUTSTVO O SISTEMATSKOJ KONTROLI PLODNOSTI ZEMLJIŠTA

I - OPŠTE ODREDBE

1. Ovim uputstvom propisuju se postupci i radnje, odnosno sistem i metod kontrole plodnosti zemljišta od prve do pete katastarske, odnosno bonitetne klase (u daljem tekstu: kontrola plodnosti zemljišta), u cilju zaštite, očuvanja i poboljšanja hemijskih, fizičkih i bioloških svojstava obradivog poljoprivrednog zemljišta i obezbjeđenja pravilne upotrebe mineralnih đubriva.
2. Sistematska kontrola plodnosti zemljišta podrazumijeva skup mjera i postupaka kojim se utvrđuje kvalitet osnovnih hemijskih svojstava zemljišta /pH vrijednost, sadržaj karbonata, sadržaj humusa, sadržaj pristupačna hraniva (P₂O₅ i K₂O) i azota (N)/, na osnovu kojih se kontroliše racionalna upotreba gnojiva u cilju postizanja optimalnih prinosa gajenih kultura, a da se pri tom ne ugroze principi održivog razvoja i kvalitet poljoprivrednih proizvoda.
3. Kontrolu plodnosti zemljišta mogu provoditi samo stručno opremljene i osposobljene institucije i preduzeća koji moraju imati odgovarajući atest i sertifikat za rad.
4. Institucije i preduzeća iz tačke 3. ovog uputstva, koje provode kontrolu plodnosti zemljišta, dužni su rezultate istraživanja sa preporukama dostaviti naručiocu i organu uprave nadležnom za poduzimanje odgovarajućih agropedoloških mjera u roku od sedam dana od obavljenih analiza.
5. Kontrola plodnosti zemljišta se provodi sukcesivno na proizvodnim parcelama, tako da se u kontinuitetu određena parcela ispituje svakih pet godina.
6. Obavezno je donošenje planova kontrole plodnosti zemljišta. Planove iz stava 1. ove tačke donose federalni organi uprave nadležni za poslove poljoprivrede (u daljem tekstu: federalni organi) i kantonalni organi uprave nadležni za poslove poljoprivrede (u daljem tekstu: kantonalni organi) i općinske službe uprave nadležne za poslove poljoprivrede (u daljem tekstu: općinske službe).
Kratkoročni planovi (donose ih općinske službe) - izrađuju se svake godine u skladu sa godišnjim planom sjetve, gdje se definišu prioriteti u istraživanju onih parcela sa kojih se može ostvariti najveća dobit.
Srednjoročni planovi (donose ih kantonalni organi) - izrađuju se za petogodišnji period gdje se planira obim i struktura proizvodnje sa predviđenom dinamikom realizacije. Dugoročni planovi (donose ih federalni organi) - izrađuju se za desetogodišnji period gdje se definišu prioriteta područja ispitivanja u sklopu planiranog obima poljoprivredne proizvodnje.
7. Dva puta godišnje donose se i fertilizacioni (gnojidbeni) planovi za uzgoj ozimnih i jarih kultura, odnosno za jesenjsku i proljetnu gnojidbu, a na bazi godišnjeg plana sjetve. Fertilizacione planove izrađuju verifikovane institucije.
8. Saglasnost na provedbu fertilizacionih planova daje organ uprave nadležan za poduzimanje odgovarajućih agropedoloških mjera u roku od 15 dana od prijema istih.

II - SISTEM KONTROLE PLODNOSTI ZEMLJIŠTA

9. Uspostavljanje sistema kontrole plodnosti zemljišta obuhvata monitoring gdje je neophodno provesti:
 - upostavljanje kompjuterskog centra, obuku korisnika i izradu prigodnih uputstava,
 - uzimanje uzoraka zemljišta i njihovu dostavu,
 - hemijsku analizu uzoraka zemljišta,
 - izradu fertilizacionih planova,
 - obavještanje korisnika.

"Službene novine Federacije BiH", br. 47/98

10. Uspostavljanje informacionog sistema i obuku korisnika, te izradu prigodnih uputstava obaviti će organ nadležan za poduzimanje odgovarajućih agropedoloških mjera.

11. Uzimanje uzoraka zemljišta vršiti će se na način kako je propisano ovim uputstvom.

Uzimanje uzoraka zemljišta mogu obavljati verifikovane institucije i preduzeća kao i sami farmeri koji se obučavaju da mogu uzimati uzorke ili se koriste tehničkim uputstvom za uzimanje uzoraka zemljišta.

12. Površinski uzorci zemljišta uzimaju se kao prosječni uzorci koji se sastoje od 20 do 25 pojedinačnih uboda sondom ili ašovom, ravnomjerno raspoređenih po cijeloj parceli sa koje se uzima uzorak.

13. Prosječni uzorak se uzima sa jedne parcele, odnosno ujednačenog dijela parcele i može maksimalno obuhvatati do tri ha površina, a zbog usitnjenosti posjeda se uzima sa znatno manje površine (od 0,1 do 1 ha).

14. Dubina sa koje se uzimaju prosječni uzorci je različita za pojedine kulture:

- livade 0-15 cm
- oranice i bašte 0-30 cm (odnosno dubine obrade)
- voćnjaci i vinogradi 0-30 i 30-60 cm (sa dvije dubine).

15. Uzorci se nakon uzimanja mogu analizirati na licu mjesta sa odgovarajućom mobilnom laboratorijom ili dostaviti u odgovarajuće pedološke laboratorije koje su verifikovane da vrše ove analize.

16. Analizu uzoraka mogu vršiti samo stručna i osposobljena lica i institucije koje posjeduju odgovarajuću opremu i imaju dozvolu za rad.

17. Analizom uzoraka zemljišta obuhvaćeno je utvrđivanje osnovnih hemijskih svojstava zemljišta, a po potrebi i njegovih fizičkih osobina, kao i sadržaj polutanata.

18. Nakon dobijenih rezultata laboratorijskih analiza uzoraka zemljišta izrađuju se fertilizacioni planovi za svaku istraženu parcelu, kako bi se popravila njena osnovna svojstva i preporučila optimalna gnojidba za gajene kulture, a prema planu sjetve/sadnje za tu godinu.

19. Fertilizacioni planovi i rezultati istraživanja se u roku od sedam dana od dobijanja analiza moraju dostaviti korisniku i organu uprave nadležnom za poduzimanje odgovarajućih agropedoloških mjera.

Rezultati istraživanja i preporuke za gnojidbu će se uvesti u jedinstveni informacioni sistem kontrole plodnosti zemljišta i poslužiti će kao osnova za otvaranje kartice o praćenju stanja i plodnosti istraženih parcela.

20. Dobijeni rezultati istraživanja i redovno praćenje ostvarenih prinosa gajenih kultura omogućit će izradu gnojidbenih planova za svaku godinu u narednom petogodišnjem periodu, koliko vrijede i rezultati analiza. Gnojidbene planove istraženih parcela za naredni petogodišnji period davati će institucije, odnosno preduzeća koja su izvršila kontrolu plodnosti zemljišta.

III - ZAVRŠNE ODREDBE

21. Ovo uputstvo stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH". Broj 01-021-4318/98 17. decembra 1998. godine Sarajevo